

ПИРОГИ

Глобинський район,
Полтавська область

КЛЮЧОВІ ОБ'ЄКТИ

1) Пирогівське вище початкове училище.

ОПИС КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Пирогівське вище початкове училище (пам'ятка історії та архітектури місцевого значення) було зведене в 1908-1910 роках силами козацької громади села Пирогови як чотирикласне міське училище (серед 1912 жителів громади 1517 були козаки) за сприяння Кременчуцького повітового й Полтавського губернського земств. Заклад розташований у центрі села над колишнім Ромоданівським шляхом (нині автошлях Т1716). Простора велична будівля тризубової форми коридорної системи із сановитою рекреаційною залогою, що характеризується якісною акустикою, автентична. Упродовж 110-річної історії приміщення слугувало навчальним закладом жителям 39-ти населених пунктів і було осередком культури та духовності. Як будівля репрезентує оригінальний архітектурний стиль неокласицизму, містить цінну інформацію історико-краєзнавчого й культурного характеру, є пам'яткою земських освітніх закладів та складовою джерельної бази з історії населених пунктів України.

ПОРАДИ ТУРИСТАМ

Популярний серед туристів унікальний Устимівський дендрологічний парк, закладений 1893 року (розкинувся неподалік с. Пирогови, на території с. Устимівка). Щорічна відвідуваність – до 1000 туристів.

До давньої архітектури належить Пирогівське вище початкове училище, але потребує реставрації, тож нині не може приймати відвідувачів (екскурсії для школярів відбуваються лише навколо приміщення).

Інформація про об'єкти на сайті Департаменту культури та туризму Полтавської ОДА (<http://www.poltavaculture.gov.ua/uk/>).

ЩО ПОЧИТАТИ ПРО МІСЦЕВІСТЬ ТА ПАМ'ЯТКИ

Кір'ян Т.О. Пирогівська школа як пульс вікової історії краю // Зоря Придніпров'я: газета. 2020, лютий.

Кір'ян Т.О. Рвійність до шляхетної мети // Зоря Придніпров'я: газета. 2019, грудень.

Матвієць О.М. Школа і долі: Історія Пирогівської загальноосвітньої школи Глобинського району Полтавської області. Глобине: Поліграфсервіс, 2005. 496 с.

Полтавщина: Енциклопедичний довідник / За ред. А.В. Кудрицького. Київ: Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1992. 1024 с.

ПИРОГІВСЬКЕ ВИЩЕ ПОЧАТКОВЕ УЧИЛИЩЕ

Пам'ятка архітектури
місцевого значення

Тип об'єкта: Споруди

Вид об'єкта: Об'єкт архітектури

Попередня назва об'єкта: Вище початкове училище

Сучасна адреса: 39045, Полтавська обл., Глобинський р-н, с.

Пирого, вул. Чумацький шлях, 83-А

Історична адреса: Полтавська губернія, Кременчуцький повіт,
с. Пирого, Ромоданівський шлях

Геолокація: 49.346820, 33.175190

Датування об'єкта: 1908-1910 рр.

Стан пам'ятки: Задовільний / незадовільний стан залежно від елементів споруди (фасади зберігаються без спотворень декору й перебудов об'ємів, відхилення кутів і стін від вертикалі не зафіксовано, обриси віконних отворів не змінені. Конструктивні елементи даху знаходяться в критичному стані.

МАТЕРІАЛИ І ТЕХНІКА ВИКОНАННЯ, ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНІКИ ВИКОНАННЯ

Цоколь темно-сірий із бутового каменю, стіни – відкрите цегляне мурування (червона цегла з різним ступенем випалу забезпечує різний відтінок). Віконні й дверні заповнення червоно-коричневого кольору (дерев'яні двостулкові роздільні віконні рами, дерев'яні дверні полотна). Козирки ганків червоно-коричневі з кованого металу. Внутрішнє оздоблення стін – тинькування, білення. Підлога дерев'яна, покрита олійною фарбою. Дах вальмовий із провітрюваним горищем. Перекриття по дерев'яних балках пласке. Покрівля по приставних дерев'яних кроквах з підкісами, над рекреаційною зоною по висячих кроквах із бабкою й хомутом. Вхід до будівлі здійснюється у трьох місцях із ганків. Структурування фасаду виконане двома фланговими тривіконними ризалітами значного виступу й центральним порталом вхідної групи, який акцентує композиційну вісь симетрії. Протяжний фасад серединної частини парцельований метричним рядом спарених пілястр для виокремлення вхідної групи.

ІСТОРІЯ ОБ'ЄКТА

Будинок був зведений представниками козацької громади у 1908–1910 роках як чотирикласне міське училище за відповідним проектом для цього типу навчальних закладів, затвердженим у Міністерстві народної освіти. Це був вагомий результат діяльності не одного покоління, а цілої генерації пирогівської громади. Бурхливий соціально-економічний розвиток Полтавщини створив матеріальні можливості для зведення цієї будівлі. У постанові Пирогівських сільських зборів від 22 серпня 1910 року наголошується: «Принимая же во внимание, что здание это нами начато устраиваться еще с 1908 года, на постройку которого по настоящее время нами израсходовано... 25000 рублей, кроме того отбывали натурою все повинности как по подготовке дерева 121 саж равно кирпича, извести и других, какие только касались необходимостью принадлежности, в общем по сему при постройке такого здания нам пришлось потрудиться немало, дабы всё-таки его закончить и чтобы в нем существовало 4 классное Городское училище».

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА ЦІННІСТЬ ПАМ'ЯТКИ

Будівлі характерна архітектура доби імперії кінця XIX поч. XX ст. За стилістикою належить до течії історизму, на пряму неоренесансу. Симетрична об'ємно-планувальна композиція цілком відповідна й гармонійно завершена ордерною побудовою фасадів, використання модернізованих форм античного ордеру та архітектурних деталей епохи ренесансу.

ЯК ОБ'ЄКТ ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ СЬОГОДНІ

Об'єкт закритий для відвідування з огляду на аварійний технічний стан стелі та переkritтів.

ЯК ВІДВІДАТИ

Вхід усередину – закритий. Огляд – зовнішній.

Архітектура, характерна для Російської імперії поч. XX ст.; розпланувальний тип будівлі, відповідний до функціонального призначення найкращих зразків навчальних закладів земської освіти в сільській місцевості; унікальна рекреаційна зала з відмінною акустикою та природним освітленням.

ПОВ'ЯЗАНІ ОБ'ЄКТИ ТА/АБО НЕМАТЕРІАЛЬНА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА

Устимівський дендрологічний парк та будинок-маєток Василя Васильовича Устимовича.

ПРОЄКТИ ТА ІНІЦІАТИВИ, СПРЯМОВАНІ НА АКТУАЛІЗАЦІЮ ОБ'ЄКТА

Створення Народного дому на базі історичного приміщення з актовю зоною, музеєм земської освіти, хореографічною та тренажерною залами, бібліотекою з мініконференцзалою та адміністративним приміщенням Пирогівського старостату.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Кір'ян Т.О. Пирогівська школа як пульс вікової історії краю // Зоря Придніпров'я. 2020, лютий.

Кір'ян Т.О. Рвйність до шляхетної мети // Зоря Придніпров'я. 2019, грудень.

Матвієць О. М. Школа і доли: історія Пирогівської загальноосвітньої школи Глобинського району Полтавської області. Глобине: Поліграфсервіс, 2005. 496 с.

Полтавщина. Енциклопедичний довідник / за ред. А.В. Кудрицького. Київ: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1992. 1024 с.